

Nr 1 2013
Årgång 30

MUSEITIDNINGEN

Medlemsblad för Råå Museiförening

Villan eller Slottet? Huset med de fina fasaderna.

Verksamhetsberättelse 2012

Veteranbussen fick köra många turer mellan Museet och Småbåtshamnen under Seglarfesten. Hans Ingvar Green hälsar välkommen ombord. Foto Sven Wittgren

Föreningsmöten

Föreningens årsmöte hölls den 29 mars. Efter årsmötesförhandlingar och god förtäring var skolskeppet Abraham Rydberg i fokus. Sjökapten Rolf Andersson med mångårigt förflutet på de stora haven berättade fascinerande om hur han hade upplevt livet på detta stora segelfartyg.

Vid föreningens mycket välbesökta höstmöte förflyttades åhörarna tillbaka till gamla goda tider med musikunderhållning på temat Gläd dig du Rååbo. Med material från gamla Råårevyer och från Bertil Nilssons 50-talsmusical På andra sidan ån framträdde Helen Roos, Marie Nanor och Magnus Wittgren. Mycket uppskattat.

Bidrag

Föreningen har under året fått bidrag från såväl det offentliga som organisationer och privatpersoner. Verksamhetsbidraget

från Helsingborgs stad var bland annat kopplat till att ta emot skolklasser.

Marknadsföring

För att locka besökare gäller det för ett ideellt drivet museum med begränsade ekonomiska möjligheter att finnas i det mest kostnadseffektiva mediebruset. Museet har i första hand lagt resurser på en väl uppdaterad hemsida, en folder med spridning i Helsingborg med omnejd och annonser i Rååbladet. Främst via dessa kanaler sprids information om museet och det som händer under säsongen. Den bästa marknadsföringen är annars, när nöjda besökare berättar för sina vänner och bekanta om museet.

Anställd personal och frivilligarbetare

Museet hade under året förmånen att ha två anställda via Arbetsförmedlingen. Under sommarmånaderna förstärktes

dessutom personalstyrkan med sex duktiga sommarjobbare, vars huvudsakliga arbetsuppgifter var att hjälpa till med öppethållandet.

En ideell förening är helt beroende av frivilliga krafter. Lyckligtvis finns på museet många eldsjälar, som gör ett ovärderligt jobb. Dessa utgör grunden i museets jobbgång. Men det finns plats för många fler.

Årets utställningar

De två inriktningarna på årets utställningar var fiske och sjöfart. Den permanenta fiskeutställningen på Läget utökades med flera audioguidestationer. Till den mycket uppskattade Öresundsmodellen finns nu fördjupande information att lyssna till. På en station berättas om fiske som det bedrevs förr och några dramatiska fisketurer, på en annan om Öresunds bottenförhållanden, fartygstrafik, fartygsolyckor mm. I bildmonitorerna visades bilder på fiskare, deras familjer och fiskebåtar. Viktiga historiska dokument om dåtida fiske. I båthallen finns fiskebåten Jäntan utrustad för tonfiske. På en audioguidestation berättas det om en dag på tonfiske ända från napp till landning. Tipstävling om olika fiskar kompletterade utställningen. Museets sjöfartsinriktning stärktes genom Gorthonutställningen på Loftet. Denna var möjlig tack vare deponerade fina fartygsmodeller, tavlor och andra föremål. Även här användes bildmonitorerna för att fördjupa utställningen. Bildspel rullade kontinuerligt.

Årets aktiviteter

Museet öppnades den 1 maj. Efter öppningsanförande av hedersordförande Ragnar Thornberg markerade ljudet av museets motorer att alla var välkomna in. Museisäsongen 2012 hade inletts. Filmvisning, motorkörning, loppmarknad

och kaffeservering har varit återkommande aktiviteter under sommaren. I anslutning till Gorthonutställningen har hållits temahelger. Speciellt uppmärksammades att det var 70 år sedan Ada Gorthon torpederades utanför Öland genom att på årsdagen visa en film om denna händelse. För att lyfta fram hur svenskt sjöfolk var involverade i kriget hölls vid ett annat tillfälle ett anförande med titeln Sjöfolk i krig.

Vandringar i Nils Pålssons sällskap på båda sidor ån har rönt stor uppskattning och gett mycket kunskap om befolkningen på gamla Råå. I samarbete med Råå bibliotek gjordes även en vandring runt biblioteket (på Övra Läget) med tema från krog till lycka.

Seglarfesten med RHSS som initiativtagare blev även detta år en av säsongens höjdpunkter. På och utanför museet var det många aktiviteter för såväl stora som små.

Nytt för året var samarbetet med Malmö modellbåtklubb, som under en helg körde med sina fina båtar i hamnen. En fantastisk upplevelse.

Museiaktiviteter i samband med sportlov och höstlov hör numera till traditionerna. Agentjakten och museidetektiven fick under 2012 sällskap av piratjakten. Knopslagning och motorkörning är aktiviteter, som uppskattas av såväl barn som vuxna.

Julskyltningssöndagen på Råå 2012 var en vädermässigt usel dag. Betydligt färre människor än vanligt på Råå betydde färre besökare på museets julmarknad. De som trotsade vädret fick uppleva fin julstämning med allt som hör julen till. Båthallen var fylld av nya och gamla julsaker, och i modellrummet spreds doften av glögg, kaffe och lussekatter. På Bryggan var tomteutställning, och i tomtelandet fanns det ett fint uppbyggt landskap.

Lite hjälp med Agentjakten kan ju inte vara fel. Foto Sven Wittgren.

Rååfilmen som visades annandag jul avslutade museiåret.

Ekonomi

Årets intäkter ökade glädjande nog med 5 %. Överskotten från föreningsaktiviteter kring seglarfesten, julskyltningen samt sport- och höstlovskul var de främsta orsakerna till denna ökning. Under året har också erhållits donationsmedel och arv på ca 120 tusen kronor. Detta kombinerat med en fortsatt stram kostnadskontroll lämnade ett positivt överskott på 71 tusen kronor till verksamheten. Föreningen har fortfarande en mycket stark balansräkning med disponibla medel på 1,9 miljoner kronor.

Styrelse

Museiföreningens styrelse, som under 2012 haft 10 protokollförda sammanträden, har bestått av

Marianne Wittgren ordförande
 Hans-Ingvar Green v ordförande
 Bengt Magnemark kassör
 Gunilla Kittel sekreterare
 Birgitta Rosenbäck
 Göran Liljeqvist
 Hans-Olof Olsson
 Lars Vallentin
 Rolf Jonasson
 Inga-Lena Stelzer
 Ingrid Högberg

Marianne Wittgren
Ordförande

PS. Tack alla ni som på många olika sätt gör det möjligt att driva ett av landets finaste icke statliga sjöfartsmuseum! Tack vare er entusiasm och ert kunnande finns varje säsong nya saker att studera och uppleva. Tänk om vi kunde lyckas att få fler att besöka oss och få upp ögonen för vårt värdefulla kulturarv! DS.

Säsongen 2013

Så var det dags för den trettiotredje säsongen på vårt museum på Hamnplan. Traditionsenligt öppnas dörrarna till årets utställningar den 1 maj och då möts du av ett varierat utbud av utställningar med fokus på Fiske, Sjöfart, Ryssbrand och känd Rååbo!

Fisket är förstås ständigt i centrum på museet och i år alldeles speciellt. Vi kan visa intressanta nyinspelade filmer och du kan uppleva fisket så som det var under Råås storhetstid.

Sjöfarten flyttar fram sina positioner en bit till denna säsong. Utställningen kring legendariska Gorthons väckte stort intresse i fjol så den får stanna kvar på övre plan och utökas ytterligare.

Rååsjöfartens drottning – ska vi våga utnämna henne till det – **Tana**. En gång Råås överlägset största fartyg och ett av de mest omtalade. Hon köptes 1914 till Råå av ”en av de stora kaptenerna” Jacob Andersson, och blev berömd när hon 1916 räddade sex överlevande på en flotte i Karibiska Havet, sydväst om Kuba. På museets andra våning möter du Tanas och hennes besättnings dramatiska historia.

Ryssbranden får också uppmärksamhet på denna våning. Vi visar med Råå-modellens hjälp var ryssarna landsteg och vilka områden som eldhärjades.

I Ringhörnan: Paul Christiansson!

Denne färgstarke Rååprofil ska inte bara uppmärksammas här i Museetidningen. Boxhandskarna är på plats och härliga minnesbilder från ett händelserikt liv kan du också se i årets utställning.

”Fiskargummorna” guidar skolbarn

Guidade besök är populärt på Råå Museum, antingen det är grupper med vuxna

eller skolklasser som kommer för att få veta mera om museets samlingar och om samhällets historia. Siv Olsson har sedan länge ansvar för vuxenguidningen och har specialguider till sin hjälp, Ragnar Thornberg, Sven Wittgren, Kjell Hansson, Christer Nilsson m fl.

Skolbarnen möts av våra Fiskaregummor, om det är de yngre skolbarnen i alla fall. På bilden, Mona Green, Maritta Lorentzon och Inga-Lena Stelzer, är alla lärare. De har hand om åldersgrupper från förskola till sista gymnasieklass, och håller också i museets populära sportlovsaktiviteter. Vi är förstås väldigt glada för våra unga besökare.

Stina Norling

Teglet som signalerar framgång

”Slottet”, ”Villan”, ”Assarssonska huset”... alla med rötter på Råå vet vilket hus som menas. Såväl formspråk som material väcker beundran och nyfikenhet. När? Vem? Det eleganta, blekgula förbländerteglet, signalerade framgång och välstånd och det finns på flera Rååhus byggda omkring förra sekelskiftet. Vilka var det som hade råd med det? Det ska ni få veta nu.

Kaptenernas framgångar kan du utläsa av vilka hus dom låtit bygga åt sig. Har dom haft råd med förbländertegel, då har dom lyckats väl på havet och landat goda fraktförtjänster! Så ungefär sa Anders Bengtssons farfar, byggmästaren Göran Bengtsson.

I höstas stötte jag på Anders Bengtsson, när vi båda var och handlade, och jag passade på att fråga honom vad han vet om det tegel som bland annat ”Slottet” är byggt med. Alla har vi väl lagt märke till det blekt gula teglet med den glänsande ytan och beundrat stenarna i avvikande färg som murats i ett stramt

jugendinspirerat mönster.

Behöver jag påpeka att det inte blev mycket handlat den förmiddagen? Däremot fick jag lära mig åtskilligt om tyskt förbländertegel, som från sent 1800-tal och ett par, tre decennier framåt, blev något av en statusmarkör för framgångsrika Rååbor.

”Kaptenshus” är ett populärt men något oklart begrepp som främst dyker upp i mäklarnas presentation av ”Råå-objekt” till salu. Det är hus byggda i tegel med hög grund, alltså en rejäl källarvåning. Husen har ofta pålagda detaljer typ pilastrar och fris med bladdekor eller liknande.

Fiskaregatan 10, troligen det första huset på Råå där förbländertegel pryder fasaden mot gatan.

Snäppet finare måste husen med förbländertegel anses vara, men det är skillnad på hus och hus. En fasad ut mot gatan duger länge, ett hörnhus med två fasader är förstås bättre och ett fritt stående hus med det fina teglet runt om är den verkliga höjdaren.

Tegel och byggt teknik i all ära men framför allt ska du få veta mera om några av de personer som hade råd att låta bygga dessa fina hus. Dominerar gör män, vilka tagit sin bärning från havet, välkända sjöfarare, fiskare och fiskhandlare.

Lite om förbländertegel

Förbländertegel kom ursprungligen från Tyskland. På Råå kallades det ofta ”Flandern tegel”, berättar Kerstin Jönsson, som alltid är en god informant. 1888 började man även tillverka detta täta fina tegel i Skromberga, då bildades Skromberga Stengods- och Lerindustri ab av Franz Dauman från Berlin och Nils Persson från Helsingborg. Vilka Rååhus som är byggda med respektive tyskt eller skånskt tegel vet jag inte. Teglet var ”måttsäkert” förklarar Anders Bengtsson, man kunde använda ytterst smala fogar när man murade. Till skillnad från när man murade med Ryategel eller Rydebäck- och Ventegel då sattes stenarna med tjocka fogar för att dölja ojämnheter i den brända leran.

Efter att ha läst om koppytor, förband, kalkfogar och annan byggt teknik och sedan återvänt till de vackra husen för att syna och förstå, inser jag att nej, detta ska jag inte försöka berätta om. Det är de fina husens ägare som ska få vår uppmärksamhet.

Ett påpekande bara. De släta fasaderna har ofta stenar i avvikande färg för att

Skepparen och fiskhandlaren Anders Kropp med hustrun Knutsa Pilla.

bryta av det lite sterila intryck som ett perfekt tegel kan ge. Förbländertegel glaserat i t ex brunt och mörkt blått var populärast och sattes i strama mönster i jugendinspirerad stil, tysk jugend inte att förglömma. Kolla ”Slottet” och njut.

”Kroppen” på Nedre Läget

Anders Petter Kropp, fiskare, skeppare, fiskhandlare och finansär, det låter väl lovande. Vi börjar med honom och hustrun Petronella, Knutsa Pilla kallad. Han lät bygga deras hem, nuvarande Fiskaregatan 10, redan 1889.

Huset är ett av Råås första, kanske det allra första, där förbländertegel har använts, men det är endast fasaden mot gatan, som pryds med detta finbrända tegel. Vid Nordiska museets inventering av äldre Rååhus på 1940-talet noterades att övriga väggarna hade annan ytbeläggning. Så var t ex norra gaveln av rödputsat tegel.

Anders Kropp, född på 1840-talet, och hans bror Lars var tidigt medvetna om den utveckling som fisket stod inför under

1800-talets andra hälft. 1879 lät bröderna bygga var sin kvass i Danmark, *Agnes* och *Urbanus*. Anders blev skeppare på Agnes, Lars på Urbanus.

Anders Kropps namn dyker upp i flera sammanhang. Tidigast finner jag honom omskriven i Adolf Reinhold Råwalls samling berättelser om gamla Rååfiskare. Det är historier om dramatiska och ödesdigra stormar men också om inkomstbringande fångster och om driftiga och arbetsamma fiskare.

Det vinstgivande rödspättefisket vid Anholt var nog det som lade grunden till Anders och Petronellas relativa välbestånd. ”Kroppen” hade ord om sig att veta var garnen skulle läggas och kunde landa rejåla fångster och Knutsa Pilla, som var av bästa fiskaresläkt, född Knutsson, tillhörde fiskmånglorskornas skrå och drog iväg med delar av fångsten för att sälja ”på bygden”. Familjerna Kropp&Knutsson etablerade sig som fiskhandlare och blev ett välkänt begrepp

på Råå.

Finansiär då? Anders Kropp placerade sina pengar väl och var delägare i flera partrederier på Råå. Vi kan notera hans namn bland partägarna i Olof Bengtssons *Regina*, i Jöns Petter Anderssons Amanda och i Råwalls *Petrea*.

Kaptenerna på Batteritorget

Här kan vi verkligen tala om ett ”Kaptenernas hus”. Batteritorget 8 byggdes av sjökaptenen Bengt Göransson,. Senare skulle först sonen och sedan svärsonen manifesteras benämningen Kaptenshus.

Bengt Göranssons livsöde är inte unikt men nog så intressant. Curt Persson, vem annars, vet besked. Scenariot har upprepats åtskilliga gånger i vårt samhälle precis som i så många andra. Det är värt att påminna om.

En ung kvinna kom som piga till den rimligt välbeställda familjen, Jöns och Bengta Jönsson på Råå nr 7, dagens Patrullgata 2. Ett år senare, 1814, födde

Batteritorget 8 lät Bengt Göransson bygga några år in på 1900-talet. Den stiliga fasaden speglar eftermiddagens sol. Här i källarvåningen startade Blå Boden.

hon ett ”oäkta drängabarn” (gossebarn), fader okänd förstås! Jöns föräldrar Lars och Sissa Jönsson ställde upp som fadrdar och barnet fick efternamnet Jönsson! Pigan, som skulle bli Bengt Göranssons farmor, återvände till Fjärestad med sitt barn, men efter en tid finns barnet åter på Råå på Patrullgatan. Hos sina fadrdar kanske?

Gossen växte upp på Råå och gifte sig med en ”tös på Läget”, han blev fiskare och bosatte sig i hustruns föräldrahem på Patrullgatan 12, Råå nr 5 . Familjen fick åtta barn och ”vår kapten” Bengt var äldst i syskonskaran, han föddes 1845. Han gick tidigt till sjöss och fortsatte till navigationsskolan, seglade som styrman och skeppare på olika mindre Rååskutor innan han fick allt större ansvar på allt större fartyg.

Vinstgivande ägande

De flesta sjöfarare med rötter på Råå tycks förr eller senare råka ut för katastrofer eller åtminstone stor dramatik under sina år till sjöss. Bengt Göransson skulle inte bli undantaget. 1882 var han kapten på skonerten *Hoppet* som hamnade i svår vinterstorm utanför Skottlands kust. Skeppet drev hårt in mot den klippiga kusten och slogs sönder. Besättning hade tur. Kustbefolkningen hade tillgång till god räddningsutrustning och lyckades rädda hela besättningen, sist av alla kaptenen.

Bengt Göransson återvände hem till nya fartyg och nya resor. Han seglade som befälhavare på såväl barkskeppet *Atlanta* av Råå som på barkskeppet *Architect*, av Helsingborg. Han var redare för *Atlanta* och partägare i båda fartygen. Bengt Göransson var en klok man som placerade sin kaptenslön väl och han kunde glädja sig åt bra vinster på parter i olika fartyg.

Kring förra sekelskiftet var det dags

Sjökapten Bengt Göransson och hustrun Johanna på Johannas 60 års dag.

för sista landgången, då hade han och hustrun Johanna en son som redan var sjökapten och två döttrar som båda hade valt sjökaptener till livspartner. Det var då som det ståtliga huset på Batteritorget 8 byggdes och inte bara det. När Bengt Göransson drog sig tillbaka var han såväl aktad som välbeställd, så det blev ett hus till. Dottern Berta och hennes man Carl Björk kunde med svärfars stöd samtidigt flytta in i Mårtensgatan 2, hörnet av Kustgatan.

Huset på Batteritorget var ett prestigebygge med rejäl källarvåning och på den höga fasaden mot gatan glänste förbländertegel med fint lagt mönster i brunlaserat tegel. Tvåvåningshuset Mårtensgatan/Kustgatan var nästan än ståtligare, som hörnfastighet, med fasad mot två gatan och elegant rundat hörn, var det ett hus att lägga märke till.

Bengt Göransson dog 1915. Sonen Bror

Ida Persson och Emil Nilsson.

Erik och hans familj bodde i huset vid Batteritorget, men tre år senare dog Bror Erik i spanska sjukan. Då flyttade hans hustru Blenda med sönerna Einar och Erik till hennes föräldrar på Långgatan. I stället blev det dottern Alma och hennes familj som övertog den stiliga kaptensvillan. Nu hette kaptenen Hans Israelsson. Siv Gröning, dotter till Stig Israelsson och barnbarn till Alma och Hans har hjälp mig att bringa reda i släkten!

Tre på rad på Kustgatan

Kustgatan 48, 50 och 54 – tre hus, nästan på rad, som alla har fasader klädda med vårt tyska favorittegel och vilka alla har

hyst sjökaptener och deras familjer. Nilsson, Ryhl och Eriksson, Janne Eriksson sparar jag till sist, hans historia är så härligt förfärlig.

Vi startar från norr och här har jag en säker uppgiftslämnare. Lena Magnemarks farmor Ida Persson och farfar Emil Nilsson gifte sig 1911, och det var då som huset med den fina fasaden byggdes..

Lenas fars morfar var Jöns Persson, känd under namnet ”Ingeborgs Jens”, han var fiskare men hade också ansvar för Råå Likvagn. Han var föreningens ordförande och tillsyningsman under många år. Hans hus låg vid hörnet Styrmansgatan/Kustgatan, eller ska vi säga Smedjegatan/Vallgatan, men när dottern Ida skulle gifta sig med sjökaptan Emil Nilsson från Fortuna ställde han upp och offrade såväl förstugan på husets sydavel som trädgården.

Det nya huset byggdes vägg i vägg med det gamla, men fasaden kläddes med förbländertegel. Det var kanske svärsonens val, han var framgångsrik flaggskeppare i Broströmkoncernen och skulle senare föra befälet på *M/S Svealand*, byggd 1925 och då ett av världens största fartyg.

Kustgatan 50 har även det fasad av förbländertegel. Huset byggdes 1918 och här bodde också en sjökaptan, förstås, Axel Ryhl, eller enligt hans ansedel, Axel Olof Olsson Ryhl son till sjökaptan Lars Olsson på Råå. Axel Ryhl var inte bara sjöman, 1913 köpte han Råå Maskin- & Järnhandel av Emil Holm. Varför vet vi inte, men 1923 köpte Emil Holm tillbaka affären.

Kustgatan 54 byggdes till Ida Persson och Emil Nilssons bröllop 1911, det byggdes "med fasad av Skromberga förbländertegel" som en förlängning på Jöns Perssons hus.

Vallgatans långseglare

Janne Eriksson lät bygga sitt hus på Kustgatan 48, åren 1903-1904. Det var inte helt enkelt, det fanns ett servitut för en väg som passerade från Långgatan och ned till malen, så den södra gaveln hamnade lite snett. Lena Magnemark, som nu bor i huset, berättar att historien hon hört, var att medan huset byggdes var ofta kapten Eriksson till havs och varje gång han kom hem fick något ändras. Men fasad av förbländertegel blev det i alla fall och nu ska det handla om kapten själv, hans sjömansliv och så den historia som Jan Davidsson återgav i boken "Skepp och Sjomän".

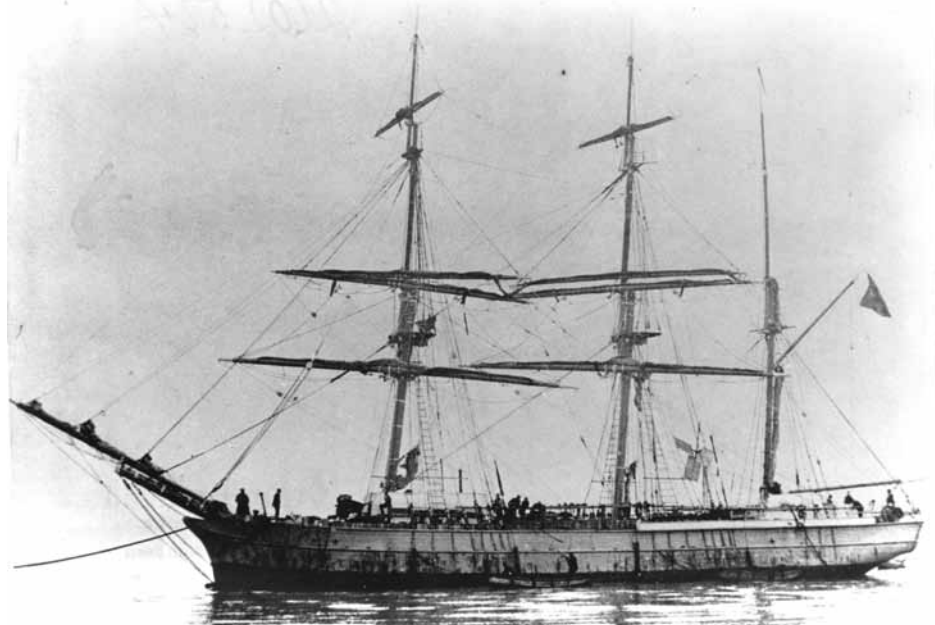
Janne Eriksson var född 1866 och i sitt unga sjömansliv valde han långa seglatser med så kallade "amerikanare" och kom till platser som Madagaskar, Zanzibar och La Plazza. Efter de äventyrliga ungdomsåren och utbildning på navigationsskola seglade han styrman, med Bengt Göransson som kapten, på barkskeppet *Atlanta*. Mellan

åren 1895 och 1897 var han befälhavare på fartyget och även partägare. Året efter förde han befäl på den stora barken *Victoria* och seglade med henne på Sydamerika, framför allt Brasilien. Men hans "skepparhistoria" stammar från tiden med *Ewald May* en amerikansk bark.

En saltad historia

Janne Eriksson mönstrade på barken *Ewald May* i Boston 1887, fartygets slutdestination var Hongkong. Man hade passerat Falklandsöarna och närmade sig Kap Horn då en mäktig storm gick hårt åt skeppet. Efter fyra månader kom man i hamn i Honolulu för lossning. Där fortsätter Jannes sanna(!) historia i kortversion!

När lossningen var avklarad var mellandäck fritt och vi såg att en sorts hytter spikades upp. Två timmar före avsegling kom 350 kineser ombord, de skulle med till Hongkong. De hade egna kockar och lämnade aldrig mellandäck. Vi

Carl Evald Karstrup var störste partägare i barken Argentina.

hade ingen kontakt med dem.

En morgon berättade en av våra besättningsmän att en kines hade dött. Och det stämde. De andra kineserna ville absolut att han skulle tas med till Hongkong och inte, som brukligt, begravas till havs. Det var ju ett problem, men de samlade in penningar och styrman lovade att den döde skulle få följa med.

Det blev jag som fick uppdraget att salta kinesen. Det var inte trevligt. Jag fick ett stort ättiksfat och ena bottenen togs av och så satte vi ner mannen. Vi hade ju fullt med salt i såväl akterpik som förpik, vi hade det där för att det skulle skydda trävirket från förruttelse. Så jag hade lätt att hämta saltet och fylla ättikstunnan. Men tro mig, när saltet nådde hans mun vågade jag inte se på honom längre utan ställde mig bakom honom och fortsatte saltningen...

Visst är det en läskig historia. Du som vill läsa mera detaljer och "höra" fortsättningen ska satsa på *Skepp och Sjömän* sid 48-51. Slutet på historien ska

dock avslöjas. Efter problem med lukt, trots Janne Erikssons saltning, "dödens ande" och besättningens motvilja löpte Ewald May in i Hongkongs hamn. Fartyget möttes av en mängd båtar och många kineser. Som tack för att den döde väl fördes i hamn fick besättningen motta en stor kinesisk flagga som hedersgåva.

Karstrup och Bengtsson

Karstrup på Långgatan och Bengtsson på Matrosgatan, två av Råås "stora kaptener" har tidigare uppmärksammats i Museitidningen, så nu får presentationen av dem bli kort.

1909 står som byggår för Långgatan 34 det hus som uppfördes till familjen Karstrup. Ett rejält tvåvåningshus med fasad av förbländertegel.

Carl Edvald Karstrup hade flyttat från Sverige 1888, 25 år gammal och bosatt sig i Sydamerika. Efter 10 år och många äventyrliga och inkomstbringande seglatser flyttade han hem, gifte sig med Anna Johnsson från Pålstorp, välbeställd

bonddotter och bosatte sig på Råå.

Karstrup första fartyg efter hemkomsten var barken *Argentina* som han själv var störste partägaren i. Men det var med ångaren *Everilda* som han befäste sitt rykte som ”stor kapten”. Hustruns familj satsade pengar i det nya fartyget, som främst seglade på den så kallade Englands-traden mellan England och Finland. I december 1914 minsprängdes *Everilda* utanför finska kusten. Kapten och besättning omkom. Kvar på Långgatan 34 bodde hustrun Anna, sonen och hennes bror, kandidaten Johnsson.

Olof Bengtsson då? Honom har Museitidningen, Harry Perborn, Jan Davidsson, ja alla skrivit om. Rååpojke, född 1867, mönstrade som kock 10 år gammal. Han var med de tidigaste kvassarna vid Anholt, mönstrade som lättmatros på Helsingborgsbarken *Olav Tryggvarsson* och kom så till Australien. Han blev fiskare, musiker och guldgrävare. Han stannade i tolv år men 1899 var dags

att återvända till Råå och livet till havs.

Det fanns kanske en och annan guldklimp med hem för snart var han befälhavare ”på eget däck”. Han köpte den lilla jakten *Blenda* vid hemkomsten, han seglade som konstapel på *Betty* och 1902 efterträdde han A R Råwall som befälhavare på skonaren *Jacob*. 1904 gifte han sig med Maria Reinhold, Matrosgatan 6 och det var ju inget dåligt gifte. Hans svärfar Per Reinhold var sjökaptan och partägare i flera Råårederier.

1908 blev Olof Bengtsson stora år, han var erfaren sjöman, han hade en god slant på fickan, han hade en god hustru och en välbeställd svärfar. Han var en uppskattad man och hade flera förtroendeuppdrag i samhället. Nu tillkom *Regina*, en vacker nybyggd tremastskonare som han skulle föra som befäl i tjugio år. Partrederiet för *Regina* hade 77 andelar och Olof Bengtsson och Per Reinhold ägde en fjärdedel av dem.

Dags för Matrosgatan 8! Här är två

Olof Bengtsson kunde bygga ett ståtligt tvåvånings hus till sig och hustrun Maria, hårt arbete och kanske stöd av välbeställd svärfar tillät denna markering av framgång.

I korsningen Kustgatan/Vallgatan och Mårtensgatan byggdes huset för Carl Björk och Berta Göransson. Det mäktiga hörnhuset syntes vida omkring.

fasader väl synliga från gatan klädda med förbländertegel, med fint inlagt stramt jugendmönster som dekor.

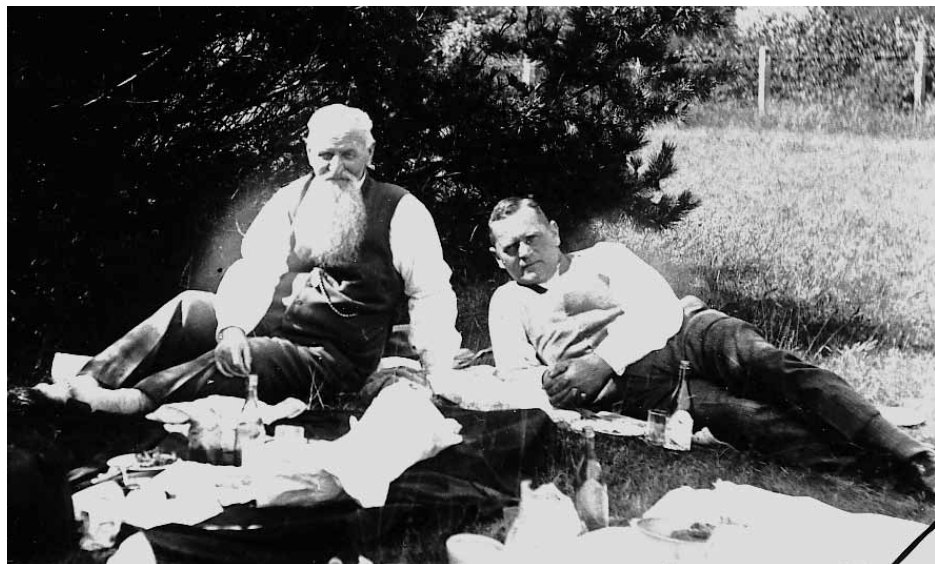
Carl Björk och Reinhold Olsson

Såväl Carl Björks som Reinhold Olssons namn finns med bland ägarna i partrederiet Regina och Petra. Båda kunde tacka havet för sina framgångar, ja givetvis spelade deras egen skicklighet och flit en stor roll i

samspelet med vad havet ger och vad den arbetsamme får. Det är som fiskhandlare vi främst känner till dem båda.

Namnet Björk & Magnusson låter bekant för äldre Rååbor. Kaptenerna Carl Björks och Anders Magnussons fäder hade startat grossiströrelsen 1878 och sönerna tog över.

Carl Björk har redan presenterats som make till Berta och som svärson till Bengt

Två fiskhandlare i gräset, Reinhold Olsson som lät bygga Rååvägen 40 och hans son Reinhold Joel Olsson.

och Johanna Göransson. Det ståtliga hörnhuset Mårtensgatan/Kustgatan med förbländertegel på båda gatufasaderna var länge något av ett landmärke. Råå Norra spårvagnshållplats låg mitt emot så huset var ständigt i blickpunkten.

Carl var kusin med de välkända sjökaptensbröderna Björk, åtminstone tror, Margareta Werner, barnbarn till Albert Björk det. En säker uppgift får jag av Martin Werner; Carl Björk var en mästare i huvudräkning! Martin minns väl när fiskhandlaren skulle revidera kyrkliga räkenskaper i prästgården. Utan papper och penna adderade han tresiffriga tal med imponerande hastighet.

Reinhold Olsson, Rååvägen 40, tillhörde även han gammal god Rååsläkt. Han var fiskare och aktiv partägare i flera Rååfartyg

men det var framför allt som fiskhandlare han skapade sitt välstånd. Han var gift med Johanna Bengtsson och fick med henne såväl en skeppare till sväger som en fiskhandlerska till svägerska. Johannas syster var Christina Möller – hon som fick ge namn åt Fiskaffären vid Mariakyrkan. Affären drevs under många år vidare av Reinholds son och hans söner.

Efter Reinhold Olssons död fick dottern Hildur, med det fullständiga namnet Hildur Petrea (!) Axelina ta över föräldrahemmet. Hon hade klokt nog gift sig med sjökaptens Nils Paulus Nilsson, son till sjökaptens Paul Nilsson, brorson till Lars Petter Sjöström. Alltså blev även detta flervåningshus på Storgatan men sin fint mönstrade fasad i förbländertegel, ytterligare ett kaptenshus.

Reinhold Olssons hus på Rååvägen 40 började som fiskhandlarens hus men blev senare kaptenshus även det när dotter och svärson tog över.

Slottet – finast av alla

Det har kallats såväl *Slottet* som *Villan* men för många är det mer känt som *Assarssonska villan*. Det är huset som de flesta noterat, såväl Rååbor som besökare och som många undrar över. Även placeringen väcker frågor. Huset är byggt som på en upphöjd ö omgivet av gator. Nu ska frågor som vem och när besvaras!

Den som finansierade bygget var krögerska Anna Cecilia Göransson, änka efter Johan Fredrik Göransson sjökaptan och värdshusvärd. Anna Cecilia född Persson medförde Öfra Wärdshuset i boet och Johan Fredrik som tillhörde de välkända Göranssons på nr 18 och 20, Patrullgatan 19, kunde också räkna sig till de mera välbeställda Rååborna.

Den som ansvarade för bygget var Carl Holtfreter, tysk sjökaptan tidigare ägare till Rydebäcks gård/slott och till Tegelbruket där. Det sades att han tjänat en förmögenhet på smuggling och lite märkliga affärer, men lätt fångat, lätt förgånget, som moralisterna säger. Gården såldes 1880 och han var utan ekonomiska tillgångar. Däremot hade han åtta barn och hans son Ludvig Holtfreter, charkuterist,

och Agda Johanna Göransson, Anna-Cecilias dotter skulle gifta sig. Alltså förenades de göranssonska pengarna med Holtfreters kunskap om byggmaterialet och goda kontakter på tyska tegelbruk.

Villan uppfördes 1897, marken hade brukats som torg när bönder och andra försäljare kom med sina varor. Det låg i utkanten av Råå nr 2 där Anna-Cecilia härskade. Huset är en fantastisk skapelse med fint lagt jugendmönster, med tinnar och torn som en tysk riddarborg. Sällan har väl det fina förbländerteglet kommit så väl till sin rätt.

Har du lagt märke till Zoéga-huset på Drottninggatan? Det är byggt i två etapper, 1894 och 1905, man kan undra vem som inspirerade vem? Holtfreter eller byggmästare Andersson?

Dags att ge sig ut på vårpromenad, det finns fler ”förbländade” hus att upptäcka på Råå, alla fick inte plats här.

Stina Norling

Foto Museets arkiv,

**Siv Olssons och Lena Magnemarks
fotoalbum, Johnny Bengtsson**

*Finast av allt är slottet mitt emot Hörnan, dagens bibliotek. Vem skulle inte vilja bo där!
Byggt med härlig känsla och stil och litet överdåd 1897.*

Paul Christiansson – alias Paul Nelson

Han var mannen som "alla" kände, Paul Christiansson son av Råå, New York-bo, åter Råå-bo, boxare, äventyrare, fiskhandlare, chaufför och charmör, aktiv i föreningslivet, mannen bakom Rååfilmen, signaturen Hunter i Helsingborgs Dagblad, en glad gamäng och en generös familjefar, alltid engagerad.

Plats på scen för Paul!

Det är lika bra att jag slår fast redan nu, att när det gäller Paul Christiansson så finns det mängder med sköner och historier, mer eller mindre sanna, som kan berättas.

Denne färgstarke Rååson av bästa fiskaresläkt hade en fantastisk förmåga att engagera och agera. Hans kreativitet kände inga gränser, han kastade sig in i olika projekt och det var väl inte alltid han kom ur dem på bästa sätt. Nu börjar vi från början.

Paul Christiansson föddes 1907 som yngsta barnet och enda sonen till Nils Petter Christiansson. Han var släkt med Sjöströms, Björks, Göranssons... Ska vi våga gissa att den ljuslockige gossen Paul efter tre döttrar mottogs väl i familjen. Kanske var en fiskare eller sjöman åter född. Nja till sjöss gick han, men...

Det finns en historia om hur pojkarna Paul och hans kompis August "Kråga" längre ner i gatan, Coyetsgatan, en tidig morgon tog Nils Petters båt för att ge sig ut och fiska. Oroliga och upprörda föräldrarna skyndade ner till kajen, Pauls

STATE OF NEW YORK—DEPARTMENT OF EDUCATION AND FINANCE—BUREAU OF MOTOR VEHICLES

CHAUFFEUR'S LICENSE

EXPIRES MIDNIGHT MAY 31, 1933—NOT VALID AFTER THIS DATE

DO NOT WRITE IN THIS SPACE

129-967 MAY 26 32

ISSUED BY THE GN OF NEW YORK MOTOR VEHICLES

SPACES BELOW NOT FILLED OUT BY APPLICANT

PRINT NAME PAUL NELSON

RESIDENCE Street 38 Forest Hills Rd AT

City or Post Office FOREST HILLS State N.Y.S.

DO NOT DETACH

DESCRIPTION OF APPLICANT AS STATED ON APPLICATION

MO.	DATE OF BIRTH DAY	YR.	COLOR	SEX	WEIGHT
<u>3</u>	<u>20</u>	<u>1907</u>	<u>White</u>	<u>Male</u>	<u>135</u> LBS.
HEIGHT	COLOR OF EYE	COLOR OF HAIR	LICENSED TO OPERATE		
<u>6</u> FT. <u>1/2</u> IN.	<u>Green</u>	<u>Blond</u>	<u>4 as</u> MOTOR VEHICLES.		

Paul Nelson
(Sign your Name in Full—Not Initials)

NOT VALID UNTIL DATED AND NUMBERED BY ISSUING OFFICE

M.V. 3-A

Paul Nelson, körkort för en lång och blond viking.

mor i bara understubben. Gossarna kom helskinnade i land, utan fisk, men det var knappast fisken utan äventyret som hade lockat. Busiga pojkar var bara förnamnet. Lärde de för livet? Icke!

– Pappa och farbror August förblev buspojkar hela livet, berättar dottern Ann Christine, jag minns när de båda hade nått en ganska aktningvärd ålder men ändå klev i var sin öppna båt och körde i kapp ute på Sundet.

Skollivet är avslutat, vuxenvärlden väntar. Här är Paul tillsammans med systerarna Carla, Ebba och Judith.

Från Råå till New York

Skoltiden på Råå hoppar vi över, men gissar att Paul och kompisarna August Jönsson och Hans Peter Bengtsson fortsatt med en väl avvägd blandning pojkstreck och studier. När de sammanstrålade senare i livet var det mest pojkstrecken som man talade om.

Sjömanslivet låg nära till hands för de flesta Rååpojkar, men för unga män födda kring förra sekelskiftet blev första världskriget en ytterligare påminnelse om havets faror. Under krigsåren omkom flera unga män från Råå och Hans Peters äldre bror hade blivit torpederad av tysk u-båt i engelska kanalen. Efter 36 timmar i vattnet räddades han och kaptenen. En händelse som satte spår hos de unga.

Efter kriget var det ekonomiska läget i Europa hårt pressat. Främst i de länder som varit direkt inblandade i kriget men

även i vårt land var arbetsmarknaden för unga begränsad. Då lockade Amerika. Redan under 1800-talets sista decennier hade landet i väster lockat och nu kring 1920-talet var det flera som packade väskorna, däribland Paul. 1926 mönstrade han på ett av Trelleborgs Ångfartygs fartyg där släktingen Julius Björk var befälhavare. Vid ankomsten till New York lämnade Paul skeppet och försvann.

– Far har berättat att när de var framme i New York och besättningen skulle få gå i land så hade han krängt på sig alla plagg han hade, lager för laget. Han hade ingen tanke på att följa med fartyget tillbaka utan han skulle stanna, förklarar dottern Sonja Ekwall.

Paul Nelson

Nytt land, nytt namn! Christiansson blev Nelson, inte så märkligt, Nils var ju fa-

derns förnamn och det var så man förr fick sitt efternamn – Nils-son. Under tio år blev New York Pauls hemort. Med sitt nya namn och i en helt ny miljö lyckades han väl i detta dynamiska samhälle. Det var nog här som Paul lärde sig att med energi och en positiv inställning till livets möjligheter kom man ganska så långt. Lägg därtill charm och ett gott utseende!

Privatchaufför, body-guard och boxare, visst låter det som en amerikans 30-tals film? Starten i Amerika var nog inte så glamouröst, de flesta unga invandrare utan yrkeskunskaper fick vara inställda på att säga ja till allt arbete som dök upp. Det kunde vara i hamnen, på ett bygge, på hotell och matställen. Men vår unge son av Råå insåg snabbt att hans medfödda (?) sociala förmåga var en stor tillgång. Han snackade sig fram! Och så kom ju charmen väl till pass. Han lyckades få körkort och han blev anställd som privatchaufför till en förmögen man i Forest Hills – Mister Eischner. Hans arbetsgivare var storägare av slakterier och den

12 cylindriska Cadillac som Paul körde i tjänsten var bara en av flera bilar, skrev han hem. Själv berättade han gärna om sin tid i New York, åtminstone om valda delar.

Detta var tiden för de hårda grabbarna. Chicago var den kända gangsterstaden men New York var inte utan problem. Det var förbudstid och spritmuggling, det var biljakter och uppgörelser och det var en tid då många behövde orädda och starka personer i sin tjänst. Och vad kan vara tryggare än – en påg från Råå?

Pauls döttrar minns med road förtjusning sin fars dramatiska berättelser från tiden i Amerika. Som barn tror man förstås att allt ens föräldrar berättar är sant, men visst kanske är en del är aningen mindre sant, bara sannolikt.

Hur var det till exempel med maffiamordet på välkända Monticello i New York? Den beryktade maffiabossen rusade in mot hotellets bar för att söka skydd men förföljarna var snabba, drog sina vapen och sköt vilt omkring sig. Vår man från

Detta något skamfylade kort skickade Paul hem till Råå. Den stiliga bilen – en Cadillac – hade glastruta mellan chaufför och passagerare.

1928 kom August Jönsson till New York. Här ses de två unga männen i Central Park.

Råå råkade hamna mitt i kalabaliken men kastade sig smidigt bakom en hög fåtölj och kunde iaktta dramat.

Helt sant är i alla fall att den stilige Rååpojken hade en förmögen beundrarinna som förärade honom en dyrbar rubinring som minne av hennes glödande känslor. Hur det var med Pauls känslor för damen får vi inte veta, men ringen låg länge i hans skrivbordlåda hemma på Råå och när dottern Sonja fyllde 25 år blev den hennes.

Tillbaka till Råå 1936

Tio år i New York fick räcka, Paul Nelson närmade sig de 30 och det var dags att vända hem. Depressionen hade förändrat livet för många förmögna amerikaner och hemma på Råå fanns gamla föräldrar och syskon. Dags att åter bli Paul Christiansson.

Det berättas att han gjorde en uppmärksam entré på Mellangatan. Han an-

lände i stans största droska iklädd lång rutig paletå och rustad med käpp med silverkrycka. Fadern Nils Petter fick göra upp med chauffören, Paul hade kanske bara dollar i fickan!

Med sig hem hade han erfarenheter från ett hårt men spännande liv, han hade ett nytt språk i bagaget och han behärskade konsten att övervinna alla hinder. Dessutom hade han haft vissa framgångar som boxare! MEN det där med boxning berättade han aldrig för sina döttrar. Båda blev lika förvånade när de fick veta att Pauls boxhandskar i höstas återfanns i en bod vid museet.

Boxningen fortsatte han med en tid efter att han kommit hem och från den tiden finns det gott om skönor. En som jag fick höra, min första sommar som journalistvolontär på tidningen Nyheterna, var den om matchen på lokalen Ankaret på Mårtensgatan. Ni vet där Erik Larsson och biblioteket en gång fanns. Matchen skul-

Släng dig i väggen Micke Persbrandt, här ser du Paul Nelson!

le gå mot en son av Landskrona, betydligt mindre än den reslige Paul. Utgången ansågs given. Men den listige lilla landskroniten inledde med att peka upp mot lampan och ropa: Paul, de e en homla i lampan! Och så small det! Sant? Ingen aning, men det är en seglivad historia. En variant på David och Goliat.

Fiskhandlare - Familjefar

Det kan inte ha varit lätt att återvända och än en gång kliva in i rollen som Paul Christiansson. Av de unga vänner han lämnat på Råå tio år tidigare var många

etablerade i såväl arbete som familjeliv eller hade flyttat från samhället, Det hade vännerna August Jönsson och Hans Peter Bengtsson gjort.

Fadern dog 1939 tre år efter sonens hemkomst, men hans tre systrar var gifta och fanns kvar i samhället och bland dem var hans hemkomst en glädje.

Paul hade sin energi och sin kreativitet. Han prövade på fiske men åren i Amerika hade gjort honom mera intresserad av affärer. Snart etablerade han sig som fiskhandlare, som grossist med bod i hamnen och efter en tid öppnade han fiskaffär

både på Miatorp och på Råå. Han hade en stor fördel, han var släkt med halva Råå och bekant med resten, för att citera en av mina uppgiftslämnare.

Det tog förstås inte så lång tid för vår återvändare att finna sin plats i samhället, efter några år var han en välkänd figur, han engagerade sig inom idrott, inom kultur och i det mesta som rörde Råå. Och så träffade han den skönsjungande Signe och bildade familj, döttrarna Ann Christine och Sonja föddes på 40-talet och Paul köpte det stora huset, Rååvägen 37.

Signe som var utbildad sångerska var stark engagerade inom Betel, Paul hjälpte gärna till men delade inte hustruns starka bindning till församlingen. Det gjorde däremot vännerna och släktingarna Malte/Male och Stina Björk. Även Stina sjöng med glädje och när familjerna umgicks var det mycket sång och härlig stämning. Det berättar Sonja om med förtjusning och Martin Werner minns när han kom med som svärson i familjen Björk vilken sångarentusiasm som alltid utbröt när familjerna träffades.

Sonja berättar också om hur sparsamma

perioder, då fiskförsäljningen inte var den bästa, kunde följas av generösa fester när affärerna ljusnade. När far hade gjort en god affär blev det fest. Han lagade gärna maten och fisk skulle det förstås bjudas på.

En riktig Paul-skröna

Säg Paul Christiansson till en infödd Rååbo av någorlunda ålder och alla ler igenkännande och säger: ha du hört historien om när Paul... Det är svårt att välja men Ragnar Thornbergs skrönelika berättelse säger mycket om både vad som var en möjlighet, och om vad andra trodde var en möjlighet, för den smarte fiskhandlaren.

Det ringde en krögare för en av de mera kända restaurangerna i Stockholm och ville beställa fisk av Paul, han ville ha fin flatfisk till

Fiskhandlaren argumenterar för torskar vid Råå hamn

sina kräsna kunder och han hade fått tips om att Paul kunde fixa det. Paul tvekade lite men sa´ ok då, han hade fin slätvar som han just fått in men som egentligen skulle... Snabbt spikade han igen lådan med fisken som han tidigare köpt, körde upp till Raus Station och iväg för fisken. På kvällen ringer en arg och upprörd krögare, han meddelar att den ständöda fisken tänkte han inte tillaga och absolut inte servera sina gäster. Retur nästa morgon!

En något nedstämd Paul hämtar sin låda med fisk, men blir timmen senare uppringd av en annan Stockholmskrögare som frågar – Har möjligen direktör Christiansson någon slätvar så skulle jag gärna vilja ha ett parti omgående. – Jag

får kolla med mina mannar, svarar Paul och låter det vara tyst några minuter. – Jo, jag får veta att vi just fått in en låda, jag skickar med nästa tåg. Paul skyndar ner till stranden, piggar upp fiskarna med ett rejält bad, fyller is i lådan, spikar igen och ny transport till Stockholm. Vad händer? Krögare nummer två ringer dagen efter och säger – Tack, tack, det var de bästa fiskar jag har kunnat servera mina kräsna besökare på länge...

Sant? Kanske inte men kanske ändå. Så fick han också ett nytt alias – Konsul Abborre.

Paul – alias Hunter

Ingenting tycks ha varit omöjligt för Paul, mannen som, likt Stålmannen,

Signaturen Hunter har tagit plats på HD:s redaktion.

Vem som säljer till vem vet vi inte men nog är det Paul som ser mest övertygande ut.

snabbt kunde byta om till nästa kostym. Paul Nelson, privatchaufför, bodyguard och boxare, blev på Råå förvandlad till Konsul Abborre. Hans förmåga att elegant och chevalereskt bemöta handlade damer uppskattades kanske än mer än hans storhet som fiskhandlare. Han var nog mera bekväm som grossist än som detaljist. Stora affärer var roligare än att sälja några stelnade flundror. Uttryckte kunden sitt tvivel om fiskens färskastånd hade Paul alltid en god historia att leverera och så var alla glada – utom fisken förstås.

Pauls far Nils Petter Christiansson hade haft flera förtroendeuppdrag i vårt samhälle, han hade varit engagerad i Råå

Fiskareförening, i länets Havs-
fiskeförening och i Råå Mu-
seum. Paul ville inte vara sämre
än fadern. Idrott var ett givet
intresse och de lokala förening-
arna fick en verklig entusiast i
sina led. Råå IF:s styrelse fick
en dynamisk medlem och under
Råås minnesvärda Silverår i All-
svenskan var Paul en kraftfull
ledare. Som uppskattning för sitt
arbete med ideell idrottsverk-
samhet blev han uttagen som en
av de helsingborgare som fick
föra OS-facklan en bit på väg
mot Helsingfors, 1952.

På Idrottsmuseet i Helsingborg
vet man mer och där finns också
en inspelning där Paul berättar:
Då sa' jag till domaren...

Alias Hunter vad står det för?
I slutet av 1940-talet iklädde
Paul sig nästa kostym – den som
journalist. Under signaturen
Hunter skrev han krönikor i Hel-
singborgs Dagblad och han tog
initiativ till mera bevakning av
vad som hände på Råå. Hunter

skrev om fisket och om vad som hände
kring hamnen. Tillsammans med Erik
Larsson, vår bibliotekarie och kulturar-
betare, agerade Paul kraftfullt mot dem
som ville riva upp kullerstenen i Fiskare-
och Patrullgatorna.

Rååfilmen 1949

En av Paul Christiansson stora insatser
för vårt samhälle var när han tillsammans
med smålänningen och Rååentusiasten
Harry Perborn tog initiativ till Rååfilmen.
Harry hade filmkamera och Paul kände
Rååborna. Både de som skulle filmas och
de som skulle betala. Han var som en
slug affärsman ska vara. Han ringde inte,
han besökte de flesta.

Förklarade snabbt läget och framförde sitt radikala förslag – betala och dina föräldrar eller dina barn eller du själv får vara med på filmen! – An offer you can't resist, som han kanske lärt sig under sin Amerika-tid. Nej, skämt åsido. Det var slugt och jättebra. Hur skulle det annars ha blivit en film? Hemma hos oss betalades det för att mormor skulle filmas – hon dog kort tid efter. Och många av oss barn kom med på köpet när Majstången skulle resas. Filmen är ovärderlig och de två, Harry och Paul kan inte nog berömmas. I flera år visades filmen på olika lokaler och herrarna talade till filmerna. Ett litet plus för Pauls lokalkännedom ner till fjärde led. Filmen säljs fortfarande på museet, med Harry Perborns tal.

Paul delade visserligen inte hustru Signes starka engagemang för Betelförsamlingen men han gav sitt stöd med det som han var bäst på – att entusiasmera andra. Siw Olsson, vars far var förestandare i församlingen i många år, berättar om Paul som auktionsutropare. När det gällde att få in pengar till välgörande ändamål hoppades man alltid att han skulle ställa upp. Siw minns en auktion på Fritidsgården, ändamålet är däremot glömt, men Paul var utropare. Han lyckades få in betydligt mera än vad man hade hoppats på. Han skojade med damerna, smickrade och berömde, herrarna kunde han klämma på de lite större peng-

arna genom att utmana deras plånböcker mot varandra.

Han var verkligen både stilig och charmig, speciellt när han ville vara det.

Väl mött i Ringhörnan

Berättelsen om Paul Christiansson och alla hans "alias" skulle kunna fortsätta länge till, inte minst skulle skrönorna kring honom kunna fylla en hel bok som någon i museets styrelse påpekade. På museet kommer Paul att få sin egen Ringhörna denna säsong. Där finns hans boxhandskar, nyligen återfunna, och minnesbilder av denna Rååpåg som dog 1977.

Stina Norling

Foto: Familjen Christianssons arkiv.

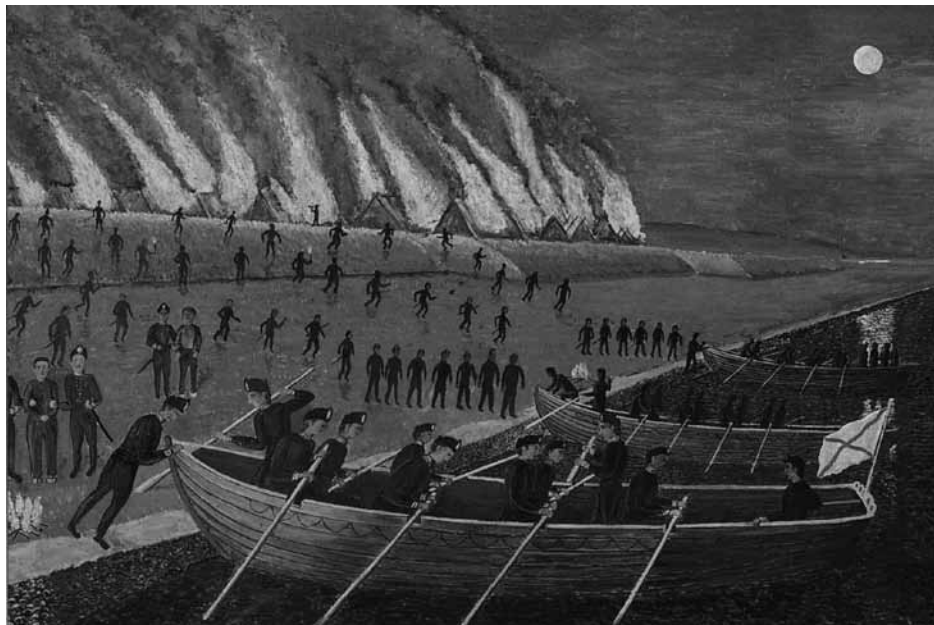
Tack till Ann Christin och Sonja.

Pauls boxhandskar återfunna i höstas.

Rå fiskeläge i aska lagdt...

Natten mellan 9 och 10 augusti 1788 brann 31 hus i vårt samhälle ner. 10 fanns kvar. Det var ingen olyckshändelse, det var en planerad terrorhandling riktad mot Sverige, mot Gustaf III, som tidigare samma år förklarar Ryssland krig. Råå hade hamnat i storpolitikens skottlinje. Dags att minnas den dramatiska natten för 225 år sedan.

Ryssarna sätter Råå i brand. Vykort från 1988 målat av Harry Perborn

Det tidiga 1700-talet var kärvt för Råås fåtaliga innevånare. En del Rååbor hade efter försvenskningen valt att flytta över Sundet till det gamla hemlandet och i början av seklet drabbade pesten det glest befolkade samhället och flera hus övergavs. Den danska invasionen 1709 fick inga allvarliga konsekvenser för Läget, medan plundringsräden 1711, då fiskeredskap och flera båtar stals eller förstördes, var ett rejält bakslag.

Kring 1700-talets mitt skedde en förändring. Nybyggare kom främst från närbelägna byar vars bönder tidigare haft ägorätt till bodar för säsongsfiske, men också från Kullabygden och norra Skåne.

Sedan trohetsförklaringen 1677 till Karl XI, var det tillåtet att bosätta sig på den tidigare danska kronojorden, Nedre Läget och delar av Övre.

Många som flyttade hit var före detta fiskardrängar och hade kunskap och intresse för att utveckla fisket från det kustnära till det mera inkomstbringande längre norr- och söderut i Sundet. Några lite större fiskebåtar byggdes och när kalkbruket anlades 1748 tillkom ett fåtal jakter.

1779 fanns cirka fyrtio hus, främst fiskarestugor och enkla lador och förrådsbodar. Enkelt jordbruk kombinerades ofta med fisket. Cirka 200 personer upp-

ges som bofasta 1788. Siffrorna är tveksamma. 2 år senare anges 260 personer, från 0 år och uppåt.

Historiedags

Minns ni konflikterna mellan Karl XII och hans kusiner Fredrik IV i Danmark och August den Starke i Sachsen samt Peter den store i Ryssland? (Museitidningen 2/2009). Kriegen, under tidigt 1700-tal, gav blandat resultat men vi kan slå fast att Sverige krympte som stormakt, även om såväl Östdanmark som Finland förblev svenska områden.

Gustaf III brukar ju få epitetet ”Teaterkung eller Tjusarkung” inte ”Krigarkung” och det ska vi vara tacksamma för. Men 1788 blandade han samman sina roller. Han iscensatte ett fingerat ryskt anfall i Finland, alltså kunde han förklara Ryssland krig. Krigsförklaringen kom sommaren 1788. Svensk trupp och svensk flotta aktiverades, kriget fördes på finskt område såväl till lands som till havs.

Den 17 juli stod slaget vid Hogland utan någon egentlig segrare. Svenska flottan återvände till Sveaborg, den ryska flottan ”hämtade andan” och nya förråd i Kronstadt, och var snabbt klar att segla västerut. Det räknade inte svenskarna med!

Ryssland hade sedan tidigare goda relationer till Danmark och en rysk eskader kunde ankra upp utanför Köpenhamn. Därifrån kunde man segla upp längs skånska västkusten och störa den svenska

sjöfarten och fisket. Den 1 augusti kom de första rapporterna från Jonstorp om en rysk kapare som kryssat mellan Mölle och Lerhamn och uppbringat svenska jakter. Dagen före attacken mot Råå anfördes Båstad, men där försvarade man sig med kanoneld mot de ryska fartygen.

Vad hade de på Råå att göra?

Det finns en nästan vänlig tolkning av ryssarnas landstigning vid vår kust, det finns en annan mera militärpolitisk tolkning och så finns det Otto von Friesens.

Den vänliga tolkningen är att man ville få tillgång till rent brunsvatten men att Rååborna ville ha vattnet för sig själva, ryssarna blev sura, återvände och brände ner samhället, vi fick skylla oss själva alltså. Ska vi tro på det? Vatten kunde man ju få hos sina vänner i Danmark. Dessutom var soldaterna beväpnade!

Tolkning nummer två är att landstigning var en planerad militär aktion för att avleda svenskarnas intresse för kriget med Ryssland, som samtidigt stred mot Turkiet i söder. Nja, kanske, men nej. Skulle

Var det verkligen bara lite vatten ryssarna ville ha?

svensk flotta och trupp, som befann sig i Finland, skynda till Skånes hjälp? Knapast. En bit av Skåne var heller inte ett lockande byte för Ryssland och vad skulle Danmark ha tyckt om det?

Det sägs också att den ryske eskaderchefen miral von Dessin blev rejält åttutad av såväl den danske kronprinsen som av ryska sändebudet i Köpenhamn för tilltaget att tända eld på det fattiga fiskelägets enkla hus.

Så till Otto von Friesens påstående i boken *Vi rustade en bondeskepparegård*, att det var en medveten, väl planerad och brutal terrorhandling, iscensatts på order av ryska makthavare, läs kejsarinnan Katarina, för att visa att Gustaf III inte kunde försvara svenskt territorium. Den tolkningen satsar vi på! Att förnedra kusin Gustaf låter mer som en aggressiv aktion, värdig den ”Stora” Katarina, som mycket väl kunde agera utanför de officiella kanalerna. Råå var kanske inte det självklara målet men den tillgängliga kuststräckan avgjorde troligen.

Ytterligare konspiratoriska ”bevis” kan föras fram – en grupp svenska ”ädla” officerare med Georg (Göran) Magnus Sprengtporten i spetsen hade sökt stöd hos ryske ministern i Stockholm för att med rysk hjälp ”befria” Finland från Sverige. Landet borde istället bli storfurstendöme under ryskt beskydd, helst med honom själv i ledarrollen.

Sprengtporten kände väl till den svaga beredskapen i Skåne och hade intresse av att skapa oro i riket efter att ha råkat i onåd hos Gustav III. Sedan 1786 var han i rysk tjänst.

Ryssen kommer

Nu har vi kommit fram till den ödesdigra natten, *”Larsanatten”*, mellan 9 och 10 augusti. Vilket skälet nu än var till landstigningen och beslutet att bränna ner

vårt samhälle, så var resultat förödande. Dåtida vittnesbörd har hävdad att mellan två- till trehundra man sattes i land från de slupar som utgick från de ankrade eskaderskeppen. Soldaterna var beväpnade med värjor, skjutvapen och becksransar och de sattes iland mellan Vallänen (ungefär vid värdshuset) och stranden nedanför där minnesstenen står idag, öster om Villa Sjösäker. Kanske var det danska ”vänner” som kom ihåg var den bästa platsen för landstigning fanns... Det finns en uppgift som hävdar att danska båtar och danska soldater deltog i landstigningen, men det vill vi väl inte tro...

Trots rapporter om ryska skepp, och trots vädjan till landshövdingen någon militär blev aldrig skickad till Råå eller andra kustsamhällen. Visst hade vi vår försvarsvall, men bastionerna var inte bemannade, kanoner och vaktstyrka hade förflyttats till Finland när anfallet mot Ryssland inleddes. Någon måste dock ha reagerat och agerat. Lokala kustvakter hade placerats ut och befolkningen blev varnad.

– *”Ryssen kommer!”*, budskapet förmedlades från hus till hus och snabbt tog man sin tillflykt upp mot Raus, mot kyrkan, dalgången och Raus Mark. Området mellan Lussebäcken och österut var vid den tiden mest skogsmark. Man försökte få med sig de få värdeföremål man ägde, men det mest värdefulla, båtar och redskap, kunde man knappast ta med sig!

Förlusterna blev stora. Flera decenniers arbete med att utveckla samhället förödades på ett ögonblick.. De ryska soldaternas terror varade bara en timma, men det räckte.

Kronolänsman O. Ursell i Fjärestad skrev i en officiell rapport den 10 augusti om nattens dramatiska händelse bland annat: *”Av uppkomna ryssar är Rå fiskeläge sistlidna natt i aska lagt, så att folket därstädes måst flykta...”*

Ryssen kommer!

Förödelsen

För alla som tagit sin tillflykt uppe i Raus måste det ha varit en fasansfull upplevelse att se sina hem slukas av elden. Alla hus hade halmtak och när soldaterna kastade brinnande beckkransar upp på taken spred sig elden snabbt genom den torra halmen ner genom väggarnas trävirke.

Främst var det husen på Nedre läget som brandhärjades men också några på det Övre. Husen på "Backen", alltså nordväst om Salthon, klarade sig. Samtidigt stal soldaterna allt de kunde komma över och det man inte kunde bära med sig, båtar och många fiskegarn, förstördes.

Varför så snabb reträtt? Hade elden utvecklades snabbare än väntat? Hade man funnit nog med proviant? Eller uppfattade man att undsättning var på väg? Bud hade sänts till Helsingborg och de framstormande svenska soldaterna, som kom "med pukor och trumpeter", ville de plundrande ryssarna knappast möta.

Tack vare prosten Elias Follin, finns noggranna noteringar om den förödelse som mötte de återvändande. En skrivelse daterad den 9 september lämnar en omfattande redogörelse. Utöver de nedbrunna husen hade mycket förstörts eller stulits. Enligt Follin skulle 114 personer blivit hemlösa, enligt andra källor så många som 156.

Bland de ägodelar som förstörts eller saknades räknar den gode prosten upp:

1 jakt och 4 båtar som bränts eller tagits i beslag av ryssarna, 18 segel, 4 dräggar med linor. Till det kom de hemknutna garnen, 273 Trug Näringar eller Sillfiskegarn, 335 Flundre och Tårskegarn, 295 Åhlerusor med alt tillbehör. Bottengarn och Hornfiskegarn, jämte penningar, kläder och alt husgeråd som dess olyckelige Fiskare ägt.

Hälften uti uppförda Jakten tillhörde Ryttmästaren välborne Herr Renstierna, skrev Follin, andra halvan tillhörde Gö-

Per i skorsten!

ran Hansson och Reinhult Jochumsen, enligt Curt Persson.

Skröner och sanna historier

Per i Skorsten, Stackars mor Sissa, Golvuret i Salthon och De ryska silverpenningarna är några av de skräror och historier som ännu efter mer än två hundra år berättas på bygden. Ja det finns flera, om gisslantagning, dansande ryssar och bortförda Rååbor. Sanning, halvsanning eller dikt? Välj själv.

Historien om *Per i skorstenen* är en historia som nog ”alla” har hört. Per Sjöström var son till Nils Pålsson Sjöström och hans hustru Pernilla. Deras hus låg bakom nuvarande Matrosgatan 14, alltså på Övre Läget. Medan resten av familjen flydde till skogs tog Pernilla halvår gamla Per i famnen och gömde sig en bit upp i skorstenen. Huset brandskadades, men skorstensstocken skyddade mor och son.

Per blev 93 år gammal, han dog 1881 och hans historia hölls vid liv långt in på

förre seklet av mor- och farföräldrar som ”hörde det direkt från Per”.

”*Mor Sissa*” eller ”*Pehr Görens Sissa*”, änka och 80 år, blev svårt misshandlad. Det är oklart om hon frivilligt hade dröjt sig kvar för att försökta hindra soldaternas framfart eller inte hann iväg, när resten av hushållet satte sig i säkerhet.

Golvuret som sänktes i Salthon är en betydligt lustigare historia. Lars Jönsson, skeppare och stormugglar – alls inte urmakare som antytts, men som Curt Persson kraftfullt dementerat – var ägare till ett stiligt svartmålat golvur. Självklart ville han inte lämna det kvar och inte kunde han bära det med sig. Snabbt ner i Salthons sunktiga vatten.

Nästa dag kunde han plocka upp det och trots den omilda behandlingen rapporterades det vara vid full vigör i ett känt hem på Råå vid tiden för brandens 200-årsdag.

Silverpenningarna? Lars Jönssons mor Sissa, hustru till Jöns Larsson tillskrivs en egen historia eller skräro. Hon lär ha

uppmanat några kvinnor att följa henne och samla ihop allt kött som gick att finna i visthusbodarna på Nedre Läget. De lastade allt i en roddbåt och rodde ut för att köpslå med ryssarna. Branden lyckades de inte avvärja, men riktigt med silverpengar lär det tacksamma manskapet öst ner i Sissas utbredda förkläde.

Gisslandrama och andra ”ryssligheter”

Fiskarnas valda förtroendemen Christian Borrman och Reinhult Jochumsen (stavningen varierar) skickades för att förhandla med de ryska anfallarna, men de misslyckades. Istället togs de med ut till krigsskeppen och tvingades med ryssarna vid deras reträtt. Vad som hände med de två råder det delade meningar om. Christian Borrman lär ha satts i land på Bornholm och sedan återvänt till Råå. Reinhult Jochumsen ansågs ända fram till för cirka 25 år sedan vara försvunnen och död i rysk fångenskap. Detta var man helt övertygad om och inför 200 års-dagen sökte Museets arbetsgrupp, via ryska ambassaden, dokument som skulle avslöja Jochumsens öde. Utan resultat.

Senare dök det upp ny information. Curt Persson kunde sommaren 1989 avslöja att man funnit en uppgift om att Reinhult Jochumsen varit fadder på ett dop i Raus hösten 1788, alltså endast kort tid efter tillfångatagandet. Efter det tycks han definitivt vara försvunnen ur Råås historia och hans hustru står som ägare till hemmet.

En än osannolikare historia finner jag i Curts pärm om Ryssbranden. Där berättas att ryssarna stannade i samhället i flera dagar, dansade på ”gatorna” gick hårt åt flickorna, stal kött ur visthusbodar och åt det råa köttet så att blodet rann i mungiporna...

En något mera sannolik men inte bekräftad historia nedtecknad av prästen Martin

Elmberg som vid tillfället var stationerad i Bårslöv gör gällande att han, när ryktet om ryssarna kom, rustade sitt sockenfolk med bössor, liar fastgjorda vid långa stänger, hötjugor med mera, försåg dem med krut och kulor och uppmanade dem att tåga till Råå för att vakta stranden.

Återuppbyggnaden

Dagen efter brandnatten då tre fjärdedelar av Fiskelägets hus lagts i aska kom förtvivlade Rååbor tillbaka och såg de pyrande resterna av sina hem, sönderslagna båtar, förstörde fiskegarn. Elias Follin samlade in uppgifter på allt som förstörs eller stulits och värderade förlusterna till 23 914 riksdaler.

Många upprördes av Rååbornas öde. De hade ingen skuld i det som hänt, de råkade bo i ett kustsamhälle som låg bra till för en relativt riskfri terroraktion. Danske kronprinsen, som på sin resa från Norge hamnat i händelsernas centrum, läxade upp den ryske eskaderchefen och skänkte spontant en rejäl summa pengar till Råås återuppbyggnad, summan följdes av officiella danska pengar men också av insamlade pengar av givare i Danmark och Sverige. Greve Sparre på Kulla Gunnarstorp, överste Berch, direktör Cöster osv. Svenska staten gav också penninggåvor.

Viktigare ändå var den energi som lär ha drabbat samhället innevånare. En besökare året därpå berättade om ljudet av hammarslag som ekade över Läget. Många fick bo hos släktingar i närområdet under tiden som nya hem byggdes upp. Men redan under det tidiga 1800-talet hade samhället börjat sin framgångsrika utveckling till ett av Sveriges största fiske- och sjöfart.

Finns det spår av branden idag, undrat ni kanske. Ja, det finns det! Otto von Friesen berättade t ex i sin bok om familjens renovering av gamla Råå nr 20/Pa-

En del av de fynd som Otto von Friesen hittade, när Patrullgatan 18 restaurerades 1985, samlades i ett litet gårdsmuseum. Framför det gamla pannekagefatet ligger en förkolnad golvsbjälke. Den grävdes upp under golvet i boningshuset. Ovanpå golvsbjälken ligger en trasig kritpipa och några smälta glasbitar. Så hett var det när Göran Hanssons hus brändes ner av ryssarna. Husen på Råå nr 8 byggdes snart upp igen på samma plats.

trullgatan 18 att en halvt förkolnade golvsbjälke låg kvar i sanden. När ryssbranden uppmärksammades 1988 visades såväl bjälke som diverse mindre föremål från tiden upp på Museet. I flera andra hus på såväl Nedre som Övre Läget har man stött på tydliga bevis för vad som hände för snart 225 år sedan. I ”Lyktetändarens hus” Långgatan 8, fann man vid renoveringsarbetet på 1980-talet golvsbjälkar som skadats vid ryssbranden. Det huset förstördes inte helt men skadades.

Brann, brann inte – inför minnesdagen för 1988 startade en arbetsgrupp på Museet ett omfattande arbete med att dokumentera vilka hus som förstördes i branden och vilka som klarade sig. Den informationen hittar du på Museets hemsida, rubrik Ryssbrand.

Vi kommer också att ha informationen tillgänglig på Museet när vi öppnar för säsongen.

Stina Norling
Bilder av Harry Perborn
Foto Otto von Friesen

Årsredovisning

RESULTATRÄKNING FÖR INKOMSTÅRET 2012

INTÄKTER	<u>2011</u>	<u>2012</u>
Medlemsavgifter	85.760,00	85.870,00
Entréavgifter	66.400,00	64.030,00
Entréavgifter grupper, guidning	24.545,00	25.800,00
Försäljning böcker, kort etc.	62.859,00	77.519,00
Försäljning kaffe, lotterier etc	46.733,00	40.224,00
Bidrag medlemstidningen	25.461,00	21.860,00
Driftsbidrag Hbg kommun	125.000,00	125.000,00
Övriga ersättningar och bidrag	10.315,00	7.349,14
Bidrag Af ./. lönekostnad	3.658,00	39.821,00
Projektbidrag Hbg ./. kostnader	<u>11.326,00</u>	<u>0</u>
SUMMA INTÄKTER	462.057,00	487.473,14
KOSTNADER		
Aktivitetskostnader	39.406,50	28.894,00
Inköp av varor för försäljning	24.446,00	25.947,95
Förbrukningsmaterial, inventarieunderhåll	<u>3.893,00</u>	<u>2.134,00</u>
	67.745,50	56.975,95
<u>Administrationsomkostnader</u>		
Kontorsmaterial, porto, telefon etc	12.722,00	30.427,00
Medlemstidningen	39.379,00	22.630,48
Representation, uppvaktningar	3.929,00	1.553,00
Marknadsföring, informationsmaterial	38.826,00	16.597,00
Utställningar	16.549,00	10.542,00
Föreningsavgifter, utbildning etc	<u>2.479,94</u>	<u>2.623,00</u>
	113.884,94	84.372,48
<u>Driftskostnad för fastigheten</u>		
Tomtarrende	8.972,00	11.444,00
El, vatten och avlopp	57.379,00	52.416,00
Larmkostnader	39.505,00	27.531,00
Försäkringspremier	19.633,00	22.543,00
Underhåll o komplettering av inredning	37.492,00	39.776,00
Projektkostnader	<u>88.041,00</u>	<u>53.821,50</u>
	251.019,00	207.531,50
SUMMA KOSTNADER	- 432.649,44	- 348.879,93
RESULTAT FÖRE AVSKRIVN O FINANSPOSTER	29.407,56	138.593,21
Årets avskrivningar	<u>- 187.913,00</u>	<u>- 229.381,00</u>
RESULTAT EFTER AVSKRIVN O FINANSPOSTER	- 158.505,44	- 90.787,79
<u>Finansiella kostnader och intäkter</u>		
Ränteeinkäfter, reavinster	5.134,92	13.027,16
Räntekostnader och bankavgifter	- 1.578,00	- 1.090,00
Under året erhållna donationer och bidrag	168.750,00	149.455,12
1000 - klubben	<u>6.000,00</u>	<u>1.000,00</u>
	178.306,92	162.392,28
ÅRETS RESULTAT	19.801,48	71.604,49

BALANSRÄKNING PER 2012-12-31

	<u>2011</u>	<u>2012</u>
TILLGÅNGAR		
<u>Anläggningstillgångar</u>		
Byggnader	3.733.544,00	3.733.544,00
Byggnader, motorhall	1.160.823,50	1.160.823,50
Byggnadsinredning	387.528,00	168.047,00
Larm- och åskledaranläggning	38.855,00	32.455,00
Datorer	<u>7.000,00</u>	<u>3.500,00</u>
	5.327.750,50	5.098.369,50
<u>Omsättningstillgångar</u>		
Kontantkassor	5.869,00	10.163,00
Bankmedel	484.109,22	731.984,95
Värdepappersfonder, aktier	1.130.637,43	1.157.112,81
Förutbetalda kostnader	<u>28.382,00</u>	<u>42.965,00</u>
	1.648.997,65	1.942.225,76
<u>Donationsmedel</u>		
Ruben Rausings legat	<u>303.585,31</u>	<u>303.585,31</u>
	303.585,31	303.585,31
SUMMA TILLGÅNGAR	7.280.333,46	7.334.017,62
 SKULDER OCH EGET KAPITAL		
<u>Kortfristiga skulder</u>		
Förutbetalda intäkter/upplupna kostnader	<u>85.605,00</u>	<u>67.684,67</u>
	85.605,00	67.684,67
<u>Eget kapital</u>		
Ingående behållning	7.174.926,98	7.194.728,46
Årets resultat	<u>19.801,48</u>	<u>71.604,49</u>
	7.194.728,46	7.266.332,95
SUMMA SKULDER OCH EGET KAPITAL	7.280.333,46	7.334.017,62

Vet du att...

Henning Möller var den förste Råå-bo, som deltog i de Olympiska spelen? 1912 var han uttagen till olympiaden i Stockholm. Henning, född 1885, var son till Christina och Kristian Möller. Christina var syster till Johanna Bengtsson, gift med Reinhold Olsson och tillsammans med sin sväger delägare i den välkända fiskaffären – Christina Möllers Fiskhandel vid Mariakyrkan i Helsingborg.

Henning Möller tillhörde IS Göta och var en duktig friidrottsman, vilket stod att läsa i hans dödsruna 1967. Kast var hans specialgren. Så nära pallen kom han väl inte, men bara att få delta var förstas stort. Idrottsskorna la han på hyllan strax efter olympiaden. Arbetet som ingenjör vid Reymersholmsbolaget tog över.

INFO-SIDAN

Dags för säsongen 2013

Snart är det dags att öppna för ännu en spännande musei-säsong. I år väljer vi att locka besökare med flera mindre utställningar och många spännande aktiviteter. Du som är medlem, utnyttja ditt medlemskap.

Nyhet för i år: nu går det att betala med kort på museet!

Höstmötet äger rum torsdagen 17 oktober.

Öppettider 2013

1 maj – 16 juni: onsdag 17 – 19,

lör-, sön-, och helgdag 13 – 17.

18 juni – 18 augusti: tisdag, torsdag-söndag 13 – 17,

onsdag 13 – 19.

Midsommarafton, midsommardag stängt.

21 augusti – 29 september: onsdag 17 – 19,

lördag – söndag 13 – 17.

2 oktober – 4 december: onsdag 17 – 19.

Guidade grupper – öppet hela året efter tidsbeställning. Guidningen beställs hos Siv Olsson 042-26 26 88 eller info@raamuseum.se.

Skolklasser – öppet hela året efter tidsbeställning. Guidningen beställs hos Mona Green 042-20 43 44 eller m.g@green-hydro.se alt info@raamuseum.se.

Entré för ej medlem 50:- för vuxna.
Fri entré för barn / ungdom upp till 18 år.
40:- för studerande med CSN-kort.
Skolklasser från Helsingborgs kommun har specialavtal.
Medlemsavgift för 2013 är 150:-

Råå Museum för fiske och sjöfart
Hamnplan, 252 70 Råå
Tel 042-261131
Bankgiro 5601-4681
E-post info@raamuseum.se
Web www.raamuseum.se

Kultur
ett nöje och ett måste

MUSEITIDNINGEN

Redaktör: Stina Norling, Mellangatan 2, 25270 Råå. Tel 042-26 03 56.

Redigering: Cal Åström. **Redaktionsråd:** Museets idégrupp.

Kallelse till årsmöte

Dags för årsmöte i Raus församlingsgård med ingång från Kielergatan

Tisdagen den 26 mars kl 19.00

Efter årsmötesförhandlingar, rapporter och information serverar vi kaffe och något gott att äta. Föredrag och förtäring: 40 kronor.

Kvällens föredrag: Mitt liv med ålen

Lars "Lasse Rögare" Svensson ska berätta om ett händelserikt liv som fiskare, ålakung och entreprenör. Kanske vi får veta varför hans rökta fiskar smakar bättre än alla andras. Helt säkert får vi den rökta Råå-å-ålen historia. Och utan tvivel får vi en minnesvärd afton tillsammans.

